

משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה
תחום הורים ומשפחה

מצטרפים
מדריך שפ"י לבניית קשר
ושותפות חינוכית
צוות-הורים

מדיניות, מידע, פעולות, כלים

אספות הורים

משמעותיות ומקדמות

שותפות חינוכית

כל מפגש עם ההורים הוא אירוע חשוב ורב משמעות. לאספות הורים ולימי הורים ערך רב בבניית הדיאלוג המיטבי בין המחנכת להורים.

הידוק הקשר עם ההורים מאפשר שותפות, פיתוח וקידום של העשייה החינוכית. נקודת המוצא למפגש מיטבי היא הדגשת האינטרס המשותף של ההורים והצוות החינוכי בארגון החינוכי – הובלת התלמיד לשגשוג לימודי, למיצוי אישי ולרווחה נפשית.

האספה מעוררת מחשבות, רגשות, חששות וציפיות בקרב ההורים והמורות. המפגש עצמו מאפשר חידוד נהלי עבודה וקשר ובניית מערכת יחסים המושתתת על אמון, שיתוף וכבוד הדדי.

לאספות ההורים (הן אלו שמתקיימות בבית הספר והן אלו שמתקיימות באופן מקוון) מגיעים כלל ההורים, הדיון בה הוא כללי ונסוב סביב ענייני הארגון החינוכי והכיתה.

ביום ההורים, לעומת זאת, מתאפשרת שיחה אישית עם כל הורה. שיחה שמאפשרת מיקוד בילד הפרטי שלו, בהצלחות ובקשיים.

חשוב לנצל את המפגשים הללו לחיזוק הקשר בין התלמיד, ההורה ואיש החינוך למען קידום ושיפור הצלחות התלמיד בכיתה.

בחלק זה תמצאו המלצות, סדנאות ורעיונות:

- [רגע לפני אספת ההורים הראשונה – צרור המלצות.](#)
- [לפיכך נאספנו כאן היום.](#)
- [לראות אותם גם מקרוב.](#)
- [פאזל החוזקות.](#)

רגע לפני אספת ההורים הראשונה – צרור המלצות

מחנכים יקרים – מחנכות יקרות,

בקרב תשלחו להורי התלמידים הזמנה לאספת הורים לרגל פתיחת שנת הלימודים. הנחיית אספת הורים היא משימה חשובה אשר דורשת מקצועיות גבוהה.

אספת ההורים הראשונה יכולה לסייע בבניית תשתית לדיאלוג פתוח בין המחנכת לבין ההורים, והיא מאפשרת קביעת נהלי עבודה ובניית מערכת יחסים המושתתת על אמון.

לקראת האספה גם הוותיקים שבמחנכים מוצאים עצמם נרגשים או מתוחים ומקדישים זמן להיערכות ולהכנה. מסמך זה מבקש להעניק לכם, המחנכים, צרור המלצות אשר עשויות לסייע לכם בתכנון האספה ובהנחייתה בפועל.

לפני...

- **תכננו לנוחיותכם לוח זמנים לאספה ונסחו לעצמכם באופן בהיר ומדויק:**
 1. מסרים אישיים (חזון, תפיסת עולם, אג'נדה אישית).
 2. תכנים ומידע שתרצו להציג בפני ההורים (תכנית לימודים, תכנית ייעוצית, פרויקטים חברתיים, מבנה המערכת ועוד...)
 3. נושאים שתעלו לדין ולשיח.
 4. מסרים ארגוניים/בית ספרים, שכבתיים וכיתתיים.
 5. מידע נוסף שחשוב להעביר להורים, בצורה מעניינת ותמציתית.
- **לנוחיותכם, בחרו את אופן ההעברה הנוח לכם:** מצגת תמציתית, שיחה, הסבר פרונטלי. (אנו ממליצים על שילוב בין השלושה).
- **סביבת המפגש:** במידה שהמפגש מתקיים במרחב הפיזי, סדרו מראש את החדר. מומלץ לשבת במעגל כך שיתאפשר קשר עין ביניכם לבין ההורים ובינם לבין עצמם, אך בהחלט אפשרי לשבת בטורי הישיבה של התלמידים ובכך לאפשר להורים להזדהות עם ילדיהם. במידה והמפגש יתקיים במרחב הוירטואלי, היעזרו באמצעים המאפשרים קרבה והשתתפות פעילה כגון: שיר רקע בפתיחה, מנטימטר, חלוקה לקבוצות ועוד.

- היו מודעים לשפת הגוף שלכם. השתדלו לשמור על קשר עין עם ההורים, השתמשו בטון דיבור נעים, אל תגררו לכעס או להתלהמות. היו נינוחים ואמפתיים.
- אם עולה כעס, או מובעת תלונה **הגיבו באמפתיה**, אל תגררו לוויכוח, הסבירו את הנהל, החוק או המצב ובאם יש צורך הבטיחו לבדוק ולחזור להורים.
- **השתדלו לשלב בשיחתכם מבע אישי, הומור וחיוך**. עת תציגו את עצמכם שלבו מסרים אודות אני מאמין מקצועי, השכלה וניסיון מקצועי לצד נגיעות של רקע אישי, משפחה, תחביבים, סיפור אישי (במידה הנכונה עבורכם).
- מומלץ לבחור **פעילות חווייתית** אשר תורמת ליצירת אווירה נעימה – הקראת שיר או סיפור, הקרנת סרטון, סבב היכרות בעזרת שאלה מנחה, תרגיל פתיחה או משחק.
- חשוב להקדיש זמן ל**תיאום ציפיות**. להקשיב להורים ולנסות להבין מה הם צריכים ממך? מה הציפיות ההדדיות? בשלב זה לא מבטיחים הבטחות שאין בכוחנו לקיים אך בהחלט מקשיבים, מכבדים ולוקחים לתשומת לבנו צרכים ורצונות שכדאי לדון עליהם בהמשך במסגרת ההנהלה והצוות.
- יש להבטיח **שכל נושא חינוכי יטופל ברצינות** על ידי הצוות החינוכי בשיתוף פעולה עם ההורים.
- כדאי **להדגיש את חשיבות השיתוף**, הדיבור הישיר, הכבוד ההדדי. מומלץ להציע גישה של פתרון בעיות בעת מחלוקת ואי הסכמה בדרך.
- חשוב **לפרט את דרכי ההתקשרות** עמכם ומסגרת הזמנים לתקשורת.
- מומלץ להציע **כללי התנהגות ואתיקה בקבוצת הוואטסאפ הכיתתית** שמנהלים ההורים בינם לבין עצמם. להזכיר נושאים כגון פרטיות, חיסיון, צנעת פרט וכבוד הדדי.
- יש להקצות **זמן לשאלות שאלות**, תוך הקפדה על שמירת פרטיות התלמידים.
- יש לאפשר להורים לבחור **נציגות הורים כיתתית**, על פי הנחיות חוזר מנכ"ל.
- **מומלץ לסיים את האספה במילים חמות, בברכה ובהבעת תקווה ואמון** בתלמידים, בהורים, בכם ובקשר בין כולכם.

אחרי...

- **כדאי לקחת זמן לעבד את מהלך האספה**. לנסות לזהות רגעים שחווית, כגון - רגעי קרבה, קשר, עניין כמו גם רגעי ריחוק, קונפליקט או ספק. לנסח לעצמך הרהורים ותובנות.
- **חשוב לרכז יחד נושאים, שאלות, הצעות שעלו ולשתף בהם את עמיתך**, את ההנהלה והצוות.
- אם עלו שאלות עליהן הבטחת תשובה – חשוב מאד **לבררן ולחזור עם תשובה לכל** ההורים או תשובה פרטית להורה מסוים, בהתאם לפנייה.
- כדאי **לשוב לתלמידים ולשתף אותם** בחוויות חיוביות מהמפגש עם הוריהם, על מנת להדגים שותפות וסקיפות.

כמה טוב שאתם... אספת ההורים העניקה לכם המחנכים והמחנכות הזדמנות להביע את הכרתכם בנוכחותם החשובה של ההורים, לברכם בברכת שנת לימודים טובה ולאפשר להם להכיר את האדם החשוב שמחנך השנה את ילדם.... אתכם.

לפיכך נאספנו כאן היום...

הצגת מודל העבודה בכישורי חיים באספת ההורים הראשונה

הצעה לפעילות שתהווה פתיח לאספה ולאחריה תמשיך המורה בנושאים שעל סדר יומה.

רציונל

אספת ההורים הראשונה מסמנת כיצד יראה המשך הקשר בין המורה להורים ומכאן חשיבותה הרבה. על מפגש זה להיות משמעותי להורים ולמורה. הפעילות שלהלן מציעה לכלול באספה הדגמה קצרה של תהליכי עבודה בתחום כישורי החיים, על מנת לאפשר להורה חיבור לחוויות האישיות שלו מתוך מטרה להבין טוב יותר את החוויות שחוהו ילדו ובמטרה להעניק להורים פתח הצצה לתהליך החינוכי רגשי לו זוכים התלמידים בשיעורי כישורי חיים בפרט ובארגון החינוכי בכלל.

מומלץ שהמורה, בשיתוף יועצת הארגון החינוכי, תבחר להתמקד בנושא שתואם את גיל התלמידים ורלוונטי לנושאים השנתיים (דוגמאות לנושאים בגוף ההצעה) ע"פ התכנית החדשה ["הכ"חות שבדרך" - גם ההורים שותפים.](#)

מהלך הפעילות

ההורים יתחלקו לשלוש וישתפו בחוויות ילדות (ההנחיה תהיה בהתאם לשכבות הגיל של התלמידים ועל פי מצבי חיים התפתחותיים הנלמדים בשיעורי כישורי חיים).

א. היזכרו בחוויות ילדות בתחום החברתי וספרו עליה לחברים בקבוצה. מי היה שם, היכן זה התקיים, מה היה הרגש העיקרי באותה חוויה?
ב. איך את/ה מרגיש/ה היום כהורה לילד שעובר אולי חוויה דומה לזו שעברת? במה השתנתה החוויה או נקודת ההשקפה? מה לדעתך ההבדל בין תגובתך כיום כהורה לבין תגובת הוריק אליך באותו מעמד?

דוגמאות למורה (כאמור, יש לבחור נושא שתואם את גיל הילדים) -

- שתפו בחוויה שלכם ביום הראשון בכתה א' / בחטיבת הביניים / בתיכון) מה אתה זוכר? היכן היה בית הספר? מי ליווה אותך? מה הרגשת?
• כיצד אתם חשים כיום כהורים לילד שעולה לכתה א' / לחט"ב / לתיכון? מה המחשבות שעולות בכם, מה הרגש העיקרי שמלווה אתכם?

- נסו להיזכר בדילמה שליוותה אתכם כתלמיד מול חברים, מורה, הורה, בבית הספר/בשעות אחרות? האם הרגשתם שאתם מסוגלים לפתור את הבעיה? כיצד פעלתם לפתרון הבעיה? למי פניתם? האם התייעצתם? מה תוכלו ליעץ לילדכם אם הוא יתקל בבעיה דומה?
- נסו להיזכר במצב של לחץ שהייתם נתונים בו, כיצד אתם פעלתם במצב זה? מה סגנון ההתמודדות שלכם? האם הוא יעיל עבורכם? למי אתם פונים במצבי לחץ? תארו כיצד אתם עוזרים לילדיכם להתמודד במצבי לחץ.
- היזכרו במצב בו הפסדתם בתחרות/ ניצחתם במשחק/ נבחרתם להשתתף ב.../ נדרשתם להגנות... מה הרגשתם? איך התמודדתם? האם קבלתם עליכם את חוקי המשחק וכלליו? האם אתם מצייתים לכללים גם בחיי היום יום מדוע קשה לפעמים לציית להם? אלו כללים קל לנו לכבד בקלות ואלו לא? כיצד אתם מנחים את ילדיכם להגיב/ להתמודד בסיטואציות דומות?
- ספרו על החבר הכי טוב שלכם בילדות, תארו את יחסי החברות ביניכם, איך נוצר הקשר ביניכם האם שמרתם על קשר עמו? מהם לדעתכם הכישורים החברתיים של ילדכם? עד כמה הוא שונה או דומה לכם בהתנהגות החברתית שלו? מהם החששות שלכם בנושא זה כהורה? במה שונה התנהגותכם עם חבריו של ילדכם מהדרך שהוריך התנהגו עם חבריכם?
- תפקידים במשפחה – האם היה לכם תפקיד במשפחתכם כילדים? מי קבע את התפקיד האם אהבתם את התפקיד? האם יש חלוקת תפקידים במשפחתכם כיום, כיצד היא נקבעה? איך חלוקה זו עוזרת לכם להתנהל כמשפחה? אם אין תפקידים - האם לדעתכם אין/יש צורך בכך? מדוע?
- תארו התמודדות של השפעה חברתית בעקבות קבלת החלטה בניגוד לרצונכם כמו: שתיית אלכוהול, עישון, ניהול זוגיות, יחס לחברה, התנהגות אלימה ועוד... כיצד תנחו את ילדכם לפתח כישורי התמודדות מול השפעה חברתית?

שיחה במליאה

המורה תזמין הורים לשתף בחוויית ההזכרות, להדהד את מה שעלה מהסיפורים בקבוצה: איזה רגש הסיפור העלה בי, אילו מחשבות, אילו תובנות? (חשוב להדגיש שהשיתוף במליאה הוא לא בסיפורים עצמם אלא בחוויה של להיזכר לדבר ולשתף, ובתובנות שיש להורים מהשיתוף).

המורה תזמין את ההורים לחשוב ולשתף –

*איזה צרך חינוכי ורעשי איתלמידים, אתם מזהים בהתנסויות כאן שיש כישורי חיים שחוונו כעת בכיתה?
אמאן בנכט או בתכט, מה הייתם רוצים שיקרה או שידובר בשיעור כישורי חיים?*

סיכום

המחנכת תשתף את ההורים שבדרך הזו מתנסים התלמידים במסגרת השעורים בכישורי חיים, תציג בפניהם את תפיסת כישורי חיים ואת מעגל הלמידה ותשתף בתכנית הכיתתית השנה בכישורי חיים.

"לראות אותם מקרוב"

אספת הורים ראשונה, בהנחיית המחנכת

מטרות הסדנה

- התנסות ההורים בחשיבה ובהתכוונות ממוקדת על צרכי ילדם.
- תיאום ציפיות הורים-מחנכת
- העמקת תחושת שותפות וקשר ארגון חינוכי-הורים

עזרים

טושים עבים ורצועות נייר

פתיחה

ניתן להציע קריאה משותפת של השיר "[מקרוב](#)" מאת המשוררת רחל שפירא

חלק ראשון: מקרוב

- בהשראת השיר שקראנו זה עתה, חשוב על ילדך הלומד בכיתתנו. איזה "קו" היית רוצה שילוה אותו השנה? רשום את תשובתך על גבי רצועת הנייר.
- שיחה – **מה זה בעצם "קו"? באילו ביטויים נוספים את המילה קו אתם נלמדים? קו מנחה, קו מחשבה, "קווים לדמותו". קו העוני, קווי דמיון, קו האש, קו פרשת המים, קווי לילה...ועוד.**
- **מה הייחוד בקו כצורה? הדיוק, חייב להיות ברור כדי שניתן יהיה לעקוב אחריו. שאינו מקוטע, הרצף, מגיע ממקום אחד למקום אחר, יכול להיות ישר, ויכול להיות פתלתל, כל אחד יכול לצייר קו.**
- המשתתפים יניחו בקו אחד מתמשך (לא חייב להיות ישר) את הרצועות עם תשובותיהם כך שיתקבל קו אחד ארוך של איחולים לתלמידי הכיתה.
- המורה תכריז ותאמר – "השנה, בכיתתנו, היינו רוצים שאת ילדינו ילווה "קו של"...וכל הורה לפי התור מקריא את מה שכתב.
- המורה תסכם ותדגיש את הכוח שבקריאה המשותפת, הייחוד והביחד.
- שיחה - **איך אני כהורה יכול לקדם את ילדי ולאצור לו מקרוב, להשיג להצטרף ה"קו" אותו אני מאחז לו? למה הוא לקוק ממני? אילו קווים נדרשים ממני?**

חלק שני: קו מקביל

איזה קו הייתי רוצה לעצמי השנה בקשר שלי עם המחנכת? מצאו ציטוט מתוך השיר אשר מתאר את האופן בו הייתם רוצים שאני, כמחנכת, אראה את ילדכם מקרוב? מה הציפייה שלכם ממני כמחנכת? רשמו על פתק המצורף. (המחנכת אוספת את הפתקים לקריאה בהמשך).

לסיום הסדנה – כל משתתף בוחר במילה, המתארת קו של חידוש, כוח, תקווה אתו הוא ממשיך עכשיו.

סיכום

אספת הורים ראשונה - פאזל החוזקות הכיתתי

כחלק מהאספה כל הורה יקבל חלק מפאזל ויתבקש לחשוב על ילדו ולכתוב על גבי אותו חלק חוזקה שמאפיינת את ילדו. משהו שילדו טוב בו. כשרוני בו. ניתן להיעזר ברשימת החוזקות של סליגמן.

בסבב כל הורה יציג את עצמו וישתף בחוזקה שבחר לציין בקשר לילדו.

בתום הסבב נחבר את החוזקות וחלקי הפאזל לפאזל כיתתי - פאזל החוזקות שלנו.

המורה תסביר –

כל אחד הוא בעל ייחודיות, יכולת, כשרון וחוזקה. כשאנו מצרפים את כל הכוחות גם יחד, נוצרת תמונה של כוחות משותפים ושל העוצמה של קבוצת השייכות שלהם – הכיתה.

הערה נוספת –

אפשר להכין את פאזל הכוחות גם או רק על ההורים עצמם. כל הורה כותב את חוזקה שלו כהורה על החלק של הפאזל ונוצר פאזל של חוזקות הורי הכיתה. זאת כמובן לצד פאזל הכוחות שנכין מבעוד מועד עם ילדי הכיתה ואותו נוכל להציג להורים.

רשימת 24 החוזקות על פי סליגמן:

חכמה וידע

1. סקרנות/ התעניינות בעולם
2. אהבת הלמידה
3. שיפוט/ חשיבה ביקורתית/ ראש פתוח
4. כושר המצאה/ מקוריות/ תבונה מעשית
5. אינטליגנציה חברתית/ אישית/ רגשית
6. פרספקטיבה (ראיית התמונה הכוללת, בעלי השקפה על העולם אשר הגיונית גם לאחרים)

אומץ

7. תעוזה וגבורה
8. התמדה/ התעקשות/ שקדנות
9. יושר/ אמת / כנות

אנושיות ואהבה

10. טוב לב ונדיבות
11. לאהוב ולהיות נאהבים

משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה
תחום הורים ומשפחה

מצטרפים
מדריך שפ"י לבניית קשר
ושותפות חינוכית
צוות-הורים

מדיניות, מידע, פעולות, כלים

צדק

- 12. אזרחות טובה/ עבודת צוות / נאמנות
- 13. הגינות וחוש צדק
- 14. מנהיגות

מתינות

- 15. שליטה עצמית
- 16. זהירות/ שיקול דעת/ פיקחות
- 17. ענווה וצניעות

נשגבות

- 18. הערכה ליופי ומצוינות
- 19. הכרת תודה
- 20. תקווה/ אופטימיות
- 21. רוחניות/ אמונה/ תחושת מטרה/ דתיות
- 22. סלחנות וחמלה
- 23. עליזות והומור
- 24. מרץ/ תשוקה/ התלהבות

להרחבה: [חיזוק החוזקות – מבוא תיאורטי](#)